

Piegādātāji pret mazumtirgotājiem: cīņa turpinās

Dace Silava-Tomsone

ZvAB „Raidla Lejiņš & Norcous” vadošā partnere

Gandrīz četrus gadus pēc Konkurences likuma papildināšanas ar noteikumiem par dominējošo stāvokli mazumtirdzniecībā (DSM) un aizlieguma to ļaunprātīgi izmantot, nupat Valsts sekretāru sanāsmē izsludinātais likumprojekts - Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums (<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40260016>) - vairs nepārsteidz.

RIMI un Maxima ir jau raduši samierināties ar DSM regulējuma prasībām. Tiem ir liegts prasīt atlaides, atgriezt preces, utt. Taču jaunais regulējums attieksies uz vēl plašāku mazumtirgotāju loku - visiem saimnieciskās darbības veicējiem un to apvienībām, kuru apgrozījums ir bijis ne mazāks par 10 miljoniem latu, no kura vairāk nekā pusi veido pārtikas preču mazumtirdzniecība. Tātad arī citiem mazumtirgotājiem nāksies mācīties sadzīvot ar prasībām, kas ierobežo to saimnieciskās darbības brīvību.

Izskatās arī, ka likuma bardzība pret mazumtirgotājiem augs. Jaunais likumprojekts paredz tikai vienu naudas soda sliekšni - līdz 0,2% no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Aizliegto darbību saraksts kļuvis garāks. Papildus atlaižu, „plauktu maksājumu” un citiem no DSM regulējuma pārņemtiem aizliegumiem plānots aizliegt arī piegādes kārtības un preču specifikāciju maiņu, ja vien par to netiek paziņots vismaz 10 dienas iepriekš, aizliegt ietvert līgumā prasību noteikt cenas, kas zemākas par cenām citiem mazumtirgotājiem, u.c.

Jūnija beigās Administratīvā apgabaltiesa izskatīja pirmo DSM lietu, kurā RIMI bija pārsūdzējis tam uzlikto naudas sodu par atlaižu pieprasīšanu no Valmieras piena piegādēm Supernetto veikaliem. Apgabaltiesa sprieda par labu RIMI un izdarīja divus nozīmīgus secinājumus.

Pirmkārt, tiesa apstiprināja, ka mazumtirgotājam jābūt brīvam vienoties par iepirkuma cenu (pat ja tā izteikta ar atlaidi). Viedokli, ka zemāka cena RIMI bija jāpanāk, aprobežojoties tikai ar savu izmaksu optimizāciju vai samazinot peļņas procentu, tiesa noraidīja kā nepamatotu, norādot, ka būtiski zemāku cenu panākšanas priekšnoteikums ir arī zemākas iepirkuma cenas.

Otrkārt, tiesa atgādināja, ka konkurences ierobežojumi var pastāvēt, ja tie ir sabiedrības interesēs, tādēļ, vērtējot DSM ļaunprātīgu izmantošanu, būtu jāveic rūpīga lietas apstākļu izpēte attiecībā uz patērētāju interesēm. Tiesa norādīja, ka konkrētajā lietā noteikumi par atlaidi patērētāju intereses ietekmēja pozitīvi, jo patērētājiem bija iespēja iegādāties noteikta sortimenta preces Supernetto veikalos par zemākām cenām nekā citos lielveikalos. Jāgaida, ko šajā lietā lems Senāts, un vēl nepacietīgāk – vai apgabaltiesas izdarītie visnotaļ loģiskie secinājumi turpmāk tiks piemēroti arī lietās, kurās nav iesaistīti zemo cenu veikali.

Kamēr DSM noteikumi piedzīvo uguns kristības tiesās, jaunais likums iet jau soli tālāk. DSM noteikumu mērķis bija konkurences kavēšanas, ierobežošanas vai deformēšanas novēršana, tātad vēršanās pret darbībām, kas nav patērētāju interesēs. Jaunā likuma mērķis ir vienīgi mazumtirgotāju iepirkuma varas ierobežošana, „lai līdzsvarotu piegādātāju un mazumtirgotāju intereses”. Acīmredzot valsts nolēmusi pārstāt izlikties, ka mazumtirgotājus ierobežojošie likumi domāti jebkam citam izņemot piegādātāju interešu aizsardzību.